

E N E R J İ D E KARANLIK MİRAS

Elektrik Mühendisleri Odası, seçimler öncesinde yaptığı basın açıklamasıyla enerji alanında geline kritik eşiği ortaya koydu. “AKP Hükümeti döneminde, çok sayıda kurum ve uzmanın yaptığı uyarılara karşın enerji alanında gerekli yatırımların yapılmaması, Türkiye’yi seçim sonrasında karanlık bir döneme girme riskiyle karşı karşıya bırakmıştır” denilen açıklamada, seçim sonrasında elektrik fiyatlarına da yüksek oranda zam yapılması beklendiğine dikkat çekildi.

EMO’nun açıklamasında, resmi kurumların yaptığı hesaplamalara göre Türkiye’yi en iyi olasılıkla 2009 yılında karanlık günlerin beklediği belirtilirken, şöyle denildi:

“Ancak bu varsayım bile DSI’nin inşa halindeki santrallerinin tamamlanması, otoprodüktörlerin sisteme elektrik satışı yapması, EPDK’dan alınan lisansların öngörülen tarihlerde devreye girmesi gibi iyimser senaryolara dayanmaktadır. Bu nedenle 2008 yılında hatta bu yılın sonbaharında Türkiye’nin elektriksiz kalma riskiyle karşı karşıya olduğu görülmektedir. Özellikle seçim öncesi elektriklerin kesilmemesi talimatı verilmesi nedeniyle santrallerin da zorlanarak çalıştırıldığı belirtilmektedir. Tüm bu zorlamalara karşın mızrak çuvala sığmamakta, bölgesel elektrik kesintileri yaşanmaktadır.”

Açıklamada, 4.5 yıllık süre içerisinde enerji alanında yaşananlar şöyle sıralandı:

“• *Kamu zararına sözleşmeleri feshedeceği vaadini rafa kaldıran AKP Hükümeti, pahalı elektrik alımına devam etmiştir.*

• *Enerji alanındaki bu sözleşmelere yönelik yargının verdiği kararları uygulamayarak, bu yargı kararlarını kamu zararına yok sayacak biçimde yeni yasalar çıkarılmıştır.*

• *Kamunun yatırım yapmasını yasaklayan 4628 sayılı Elektrik Piyasası Yasası’na biat edilerek, enerji alanındaki yatırımlar sektöre uğraltılmıştır. 4-5 yıllık dönem boyunca özel sektörün hayata geçen yatırımları yıllık ortalama 700 megavat düzeyine bile ulaşmamaktadır. 2002-2006 arasındaki 4 yıllık dönemde serbest üretim şirketlerinin kurulu gücü 2790 megavatla Türkiye’nin toplam kurulu gücünün ancak yüzde 6.9’una ulaşmıştır. Oysa bakanlığın yüzde 6.3’lük düşük talep senaryosuna göre yıllık 2000-2500 megavat gücünde yatırım yapılması gerekmektedir. Özel sektörün yıllık yapılması gereken yatırım tutarına ancak 4 yılda ulaşabildiği görülmektedir. Bu olumsuz gidişata karşın hiçbir önlem alınmamış ülke karanlık tehlikesiyle baş başa bırakılmıştır.*

• *Özel sektör zaten sınırlı olan yatırımlarını yalnızca alım garantili rüzgar ve hidrolik santrallara yönelmiş, elektrikte arz güvenliği özel sektörün ticari tercihlerine terk edilmiştir. Yani enerji alanında gereken bütün yatırımları yapması beklenen özel sektörün yalnızca hidrolik ve rüzgar santrallerine yönelmesi, arz güvenliği açısından ikincil bir tehdit unsuru oluşturmaktadır.*

• *Elektrik kesintisi riskine karşı ithal kömür santrallerine lisanslar dağıtılmasıyla da Türkiye açısından ikinci bir kayıp noktası yaratılmaktadır. Kendi yerli kömür*

kaynakları değerlendirilmezken, zaten doğalgaz nedeniyle dışa bağımlılığı yüksek olan Türkiye'nin bir de ithal kömür bağımlısı hale getirilmesi kabul edilemez.

• Kamu zararına alım garantili sözleşmelere bu hükümet döneminde rödevansla yaptırılacak olan kömür santralleri de eklenmiştir. Alım garantilerinin Türkiye açısından yarattığı açmaz halen devam ederken, enerji alanında yeni habisler yaratılmasını anlamak mümkün değildir.

• Doğalgaz bağımlılığı giderek artan Türkiye'nin elektrik sıkıntısını çözmek için özel sektörün isteği doğrultusunda yapımı kolay ve görece ucuz olan doğalgaz santrallerine ve alım garantilerine göz kırılmaktadır. Bu durum hem ülkenin enerjide dışa bağımlılığını daha da artırması, hem de yeni mali yükümlülükler getirecek olması nedeniyle büyük bir yanlış olacaktır.

• Dengeleme ve uzlaştırma sistemiyle kamunun, dağıtım ve iletim hatları kullanım bedelleri gibi çeşitli işletme giderleri dahil olmak üzere tüketiciye 10-11 Ykr'ye sattığı elektrik fiyatları serbest piyasa denilen

karaborsada 15-16 Ykr'leri dahi aşmaktadır.

• TETAŞ'ın ikili anlaşmalar ile özel sektörden elektrik almak için açtığı ihale ise büyük bir hüsrana yaratmıştır. Özel sektör TETAŞ'ın alım yapmak istediği elektrik talebinin yüzde 25'lik kısmına yanıt verirken, bu talebi karşılamak için de karaborsa fiyatlarının üzerinde fahiş fiyatlar talep etmişlerdir.

• Enerji alanındaki başı boşluk yalnızca üretim alanında değil, ne yazık ki tüketim alanında da sürmektedir. Ülkemiz ucuz, ancak sistemden yüksek enerji çeken ve sağlıksız iklimlerle adeta bir klima çöplüğü haline getirilmiştir. Sistemden yüksek enerji çeken bu iklimlerin kullanımı nedeniyle, puant talep kış aylarından yaz aylarına kaymıştır. Hatta puant saatlerde bile değişiklikler dikkat çekmektedir.”

Açıklamada, özelleştirme amacıyla yaratılan parçalı yapı içerisinde enerji alanında faaliyet gösteren tüm kamu kuruluşlarının zincirleme şekilde birbirlerine borçlu konuma geldiği belirtilirken, “Bu borçlar kartopu gibi büyümekte, BOTAS personel maaşı ödemek için kredi bulmak zorunda

kalmaktadır” denildi. Elektrik faturalarına seçim hatırına yansımayan zammın, seçim sonrasında mutlak gündeme geleceği ifade edilen açıklamada, “AKP Hükümeti'nin destekçisi IMF, elektrik zamları konusunda bundan önceki hiçbir hükümete göstermediği bir ayrıcalıkla seçim sonrasında beklenmektedir” görüşüne yer verildi.

EMO, Türkiye'nin elektrik kurulu gücünün 2002 yılındaki 31 bin 845 megavattan 2006 yılında 40 bin 538 megavata çıktığını, ancak bu artışın yalnızca 3'te 1'lik bölümünün EPDK'dan alınan lisanslarla faaliyete geçen özel sektöre ait olduğunu bildirdi. Kurulu güç artışının 3'te 2'lik bölümünün yatırımları yasaklanan, ancak geçmişten gelen yatırımları devam eden EÜAŞ ve DSİ projeleriyle sağlandığına dikkat çeken EMO, “Ne yazık ki EÜAŞ'ın yatırım portföyü bitmiş, DSİ'nin yatırım portföyü de gelecek dönem elektrik talebini karşılamayacak düzeylere düşmektedir” uyarısında bulundu. Yeni kurulacak hükümetin, bu kararlık tablodan çıkış için yeniden kamu inisiyatifiyle hareket ederek, 4628 sayılı Yasa'yı derhal feshetmesi ve enerjide bütüncül bir planlamayı gerçekleştirebilecek bir yapıyı sağlaması gerektiği kaydedildi. ◀